

Fundata hæc est à Provincia ante annos non multos, ac in Suburbii: picarum platea dicta, ante portam Scotenſem ſita: degit in hac copioſa Nobilium juvenus, qui à Regionibus etiam exteris confluentes, tam in litterariis, quam aliis nobilitate dignis studiis imbuuntur: diverſi in hunc finem Artium, linguarum, Juris, &c. ſunt designati Profeſſores, qui ſtatutis temporibus ſoluto ad id annuo ſtipendio in ea, quam quiſque addiſcere velit liberalium artium diſciplina eos erudiant, & non niſi in iisdem excultiſſimos manumittant.

Referimus pariter ad titulum iſtum Artes liberales alias, in quibus Juventus nobilis inſtruitur; quem in finem variæ ſunt erectæ domus, & Amphiteatra, in quibus, equitando, ſaltando, digladiando, aliſque tam militaribus, quam nobilibus exercitiis, ab excellentiſſimis quibusque ſua in Arte Magiſtris inſtructi profectum faciunt ſingularem, hinc erectæ Scholæ equeſtres, tam intra Civitatem ad ipſam aulam Cæſaream, ad quam ex Regia per ambitum patet acceſſus, in qua Sacræ Cæſareæ, Regiæque Majeſtatis Ephebi ſtatutis diebus, ac temporibus erudiuntur, quam extra Urbis mœnia ad pauld ante memoratam Academiam, in qua nobilitas plurima ſe exercet, quibus, quamvis hiſ adnumeranda non foret, adnectimus pugilarem ſcholam, apud cervum aureum, in qua ſingulis propè Dominicis diebus ſua Opifices ludicra exhibent prælia, & ſecundum cujuſque morem, ac inſtitutum jam hoſtis oblongis, jam frameis ligneis, jam aliis pro diverſitate inſtrumentis ſe jovialiter ſimul, & artiſcioſè delumbant: quibus in artiſciis & aptos ſe, & expetitos

ad hoſtiles ( ſi neceſſe foret ) retundendos impetus efformant.

Cum litteris erectæ, & inſtructæ præclariffimis Auctoribus Bibliothecæ non exiguo ſint emolumento, & Urbibus ſplendori, aliquas in genere eâſque celebriores merito hunc ad titulum revocamus; & ne longi ſimus, Principatum, uti æquum eſt, obtinet Auguſtiſſimi Cæſaris Bibliotheca, quæ tam quoad copiam ( multa enim librorum millia continet ) quam quoad ſplendorem, Authorem impreſſorum, Codicum M. S. Antiquariorum, omniumque eorum, quæ Bibliothecam Cæſare dignam ornare poſſunt, aut in ea deſiderari, debitum apparatus inter primas, & celeberrimas, non unius Urbis, ſed ut communis ſenſus eſt, Orbi univerſi numerari poteſt: Habent quoque Bibliothecam ſplendendam, eamque publicam RR. PP. Ordinis Prædicatorum D. Dominici, quam ob foundationem, Windhagianam appellant, celebris ea eſt; & viſu digniſſima: Facultates quoque ſuas ſeparatim variis in locis erectas, non ſolum ſuæ Profeſſionis, ſed etiam omnigenarum rerum Authoribus habent inſtructas Bibliothecas, neque etiam Collegium, Monasterium, aut Religioſam Communitatem reperire eſt; in qua non præclariffimas copioſis planè, & exquisitis Authoribus locupletes, & omni eâ pompâ, quæ Religioſæ non adverſetur modetiæ, divites mirabere Librorum, Tabellarum, Globorum, Inſtrumentorumque variorum, ut ita loquar, Officinas, ut quaſi tot litterariis armata loriceis, quod libris prædeat adverſus ſegnem ignorantiam pugnaæ Vienna, ſibi que doctrinæ palmam, & triumphum adverſum alios polliceri facile queat Artium liberalium aut hoſtes, aut Rebelles.

## TITULUS X.

### *Artes Mechanicæ.*

**A**B Artibus liberalibus ad manuaras ducimur, quæ & Urbium commendant magnificentiam, & augent ſplendorem. Sunt hæ in Urbe hac noſtra tam copioſæ, tam exquisitæ; ut ad expoliendum quod rude eſt, ad elaborandum quod informe, divino munere Vienna data, imò nata videatur. Labet hic eas ordine recensere, quo in ſuas ſingulæ diviſæ Tribus, ſuo Tribus ſtipatæ labaro, & ſuo labaro Tutelari Divo inſignita, ſub ipſa Theophoriæ ſolemnia dignum non tam artis omnigenæ, quam devotionis intuentium oculis præbent ſpectaculum.

1. Tribus Fabrorum Lignariorum eſt, ſuoque in vexillo hinc magnum Chriſti Nutritium D. Joſephum; inde Noëmi arcam oſtentat.
2. Murariorum, & Lapididarum hinc SS. Nicoſtratum, & Symphorianum; inde SS. Caſtorium, & Claudium.

3. Scandulariorum: hinc D. Cuſtodem Angelum; inde domum Lauretanam.
4. Arculariorum: hinc Deiparentem Virginem; inde arcam foederis.
5. Fabrorum Serariorum, & Horologiopæorum: hinc Sanctiſſimam Virginem MARIAM; inde S. Leonardum.
6. Sapanariorum, Salfamentariorum, & Caſeariorum hinc S. Oswaldum; inde S. Euſtachium.
7. Coquorum: hinc Chriſti Aviam Divam Annam; inda nuptias in Cana Galilææ.
8. Carbonariorum: ex utraque vexilli parte Dei Matrem Virginem exhibet.
9. Carpentariorum: hinc S. Eliam; inde Divam Catharinam.
10. Tornatorum: hinc Jeſuum tornatoriæ artis Juventute Studioſum; inde Divam Mariam Magdalenam.

11. Nautarum: hinc Divos Noëmum, & Nicolaum, inde eosdem cum Beatissima Virgine.
12. Bajulorum: hinc D. Augustinum cum D. Thoma Aquinate.
13. Chirurgorum: hinc D. Bartholomæum; inde Samaritanum Evangelicum.
14. Restiariorum: hinc Deiparam Virginem; inde D. Augustinum.
15. Pileonum: hinc D. Partheno-Martyrem Barbaram; inde D. Turonensium Præsulem Martinum.
16. Figulorum: hinc D. Florianum; inde D. Sebastianum.
17. Textorum: hinc DEI Filium; inde Sanctissimam DEI Matrem.
18. Fiscellariorum: hinc S. Dorotheam; inde D. Gregorium.
19. Mellicratariorum: hinc Matrem misericordix; inde D. Mediolanensium Præsulem Ambrosium.
20. Farinariorum: hinc DEI Genitricem; inde D. Claram.
21. Pabulariorum: hinc Nativitatem Dominicam; inde S. Agnetem.
22. Molitorum: hinc DEI Matrem; inde D. Nicolaum.
23. Pistorum: hinc DEI Matrem cum Divo Nicolao Tolentino; inde D. Augustinum.
24. Pectinariorum, & Cribrariorum: hinc D. Mariam Magdalenam; inde S. Daniele Prophetam.
25. Aciculariorum: hinc effigiem SS. Trinitatis; inde S. DEI Matrem MARIAM.
26. Sartorum: Divum Michaëlem Archangelum.
27. Lanionum: hinc 4. Evangelistas cum Agno Apocalyptico; inde Abrahamum immolantem Isaac.
28. Linteariorum: Sanctissimam DEI Matrem Virginem.
29. Campanulariorum, & Fabrorum Stannariorum sine vexillo.
30. Alutariorum D. Catharinam.
31. Marsupiariorum, & Manicariorum: hinc Sanctissimam Trinitatem; inde lachrymantem Virginem Bötichianam cum D. Udalrico.
32. Coriariorum: hinc Beatissimam Virginem; inde D. Proto-Martyrem Stephanum.
33. Ehippiariorum: hinc D. Georgium; inde D. Augustinum.
34. Lorariorum: hinc D. Gentium Doctorem Paulum; inde ejusdem Conversionem.
35. Samiariorum: hinc D. Barbaram; inde Davidem de Goliatho triumphantem.
36. Vietorum: D. Urbanum.
37. Pileatorum: D. Apostolorum Principem Petrum.
38. Pomariorum: hinc D. Annam; inde Sanctissimæ Annæ Filiam.
39. Topiariorum: hinc Proto-Parentes nostros Adamum & Evam; inde Christum sub Hortulani specie D. Mariæ Magdalenæ comparentem.
40. Olitorum: hinc SS. Trinitatem; inde D. Martham.
41. Sutorum: hinc DEI Matrem; inde Divum Austriæ Marchionem Leopoldum.
42. Fabrorum ferrariorum D. Ludovicum utraque ex parte.
43. Segmentariorum: hinc Deiparam Virginem cum D. Joanne Baptista; inde D. Paulum.
44. Reticulorum tibialium: hinc Jesum Pastorem; inde Familiam Christi.
45. Subactorum Coriariorum: hinc D. Michaëlem; inde D. Bartholomæum.
46. Distillatorum: hinc Beatissimam Virginem Auxiliatricem; inde D. Florianum.
47. Zythopæorum: hinc D. Virginem Auxiliatricem; inde D. Florianum.
48. Pellionum: hinc DEI Matrem; inde Sanctum Rochum.
49. Vitriariorum; hinc Deum Patrem; inde S. Lucam.
50. Aurifabrorum: sine vexillo, sed præferuntur iis aurati bini calices cum pateris in decoratis perticis.

Præter hos, quos suis attribuimus tribus, alii adhuc sunt in Civitate ista sive Typographiam, sive Pictoriam, Statuariam, Sculpturiam, sive Architecturam civilem & militarem, sive alias artes desideres, Artifices quam plurimi, quos, ne longum nimis texamus Catalogum, consulto prætermisimus, cum constet in una hac Urbe tot diversarum artium posse reperiri peritissimos Magistros, quot artes sunt excogitabiles, ut vel in hac gloria nulli quantumvis celeberrimæ per Orbem Civitati Viennam palmam concedere cum veritate fateri possimus.

## TITULUS XI.

*Gazophylacium Cæsaris, aliæque pretiosa.*

**O**pes, quæ felicitatis humanæ pars sunt maxima, in una hac Urbe, & amplas esse, & pretiosas liquet; metiri eas, qui appetit, incolarum multitudinem, mercimoniorum frequentiam, census amplissimos, vestiga-

lia opulenta, privatorum stipendia, quæstus, munia, & sumptuosum vivendi genus perpendat; quæ cum in comperto sint omnibus, ipsum Augustissimi Cæsaris Gazophylacium hinc referre placuit, in quo uno, quod aut rarum à pretio,